

Những Lời Khai Thị Trí Huệ Trong Kinh Kim Cang

Chủ Đề 936: Chữ “Kiến” Này Không Chỉ Giới Hạn Ở Mắt Thấy, Mà Chính Là Nói Đến Kiến Địa

Chủ giảng: Pháp sư Tịnh Không

Thời gian: Tháng 05 năm 1995

Địa điểm: Cư Sĩ Lâm Phật Giáo Singapore

Trích lục từ: Báo cáo nghiên cứu Kim Cang Bát Nhã (Tập 080)

Chuyển ngữ: Tịch Minh

【Chữ “Kiến” này không chỉ giới hạn ở mắt thấy, mà chính là nói đến kiến địa vậy. Tri và Kiến đều từ lý trí mà sanh ra, vốn chẳng phải khác thể, nhưng ước về phương diện có sự biểu hiện ra ngoài thì gọi là “Kiến”, ước về phương diện rõ ràng ở bên trong thì gọi là “Tri”.】

Đầu tiên, đây là lời giải thích đơn giản về đại ý của đoạn văn này, cũng tức là giải thích về khoa đề. Mở bày tri kiến của Phật (Khai Phật tri kiến), là thuyết minh về “viên kiến” (cái thấy viên mãn). Chữ “Viên” có ý nghĩa là viên mãn, cũng có ý nghĩa là viên dung vô ngại. Chữ “Kiến” không chỉ giới hạn ở cái thấy của con mắt, mà ý nghĩa chân thật của nó là nói về “kiến địa”; cũng có nghĩa là, đối với chân tướng của vũ trụ nhân sanh, chúng ta nhận thức được bao nhiêu, thể hội được bao nhiêu, đó chính là cái gọi là kiến địa.

Đối với sự và lý này, có thể nói là sâu rộng vô hạn; Bồ-tát có địa vị càng cao thì sự thể hội sẽ càng sâu, càng rộng. Do đó, Tiểu thừa có sự sai biệt của “Tứ quả Tứ hướng”, Bồ-tát Đại thừa có sự sai biệt của năm mươi một giai vị, đây đều là do kiến địa nông sâu, rộng hẹp của các Ngài không giống nhau. Bất luận là nông hay sâu, bất luận là rộng hay hẹp, phạm hữ nói đến kiến địa, thì đều là từ trong trí tuệ mà sanh khởi ra, từ nơi lý trí mà xuất sanh; đó cũng chính là Bát-nhã trí tuệ được nói đến trong bộ kinh này. Trí tuệ Bát-nhã là một, nhưng mức độ ngộ nhập có nông sâu không giống nhau, sự sai biệt chính là ở chỗ này. Trong sự sai biệt có sự vô sai biệt, trong vô sai biệt lại có sự sai biệt. Do đây có thể thấy, sai biệt và vô sai biệt đích thực là nhất như, cũng đều quy về “vạn pháp nhất như”.

Thế nhưng, nếu xét về phương diện có sự biểu hiện ra ngoài thì gọi nó là “Kiến”; còn nếu xét ở trên cảnh giới rõ ràng rành rẽ [ở trong tâm] thì gọi là “Tri”. Cho nên, sự sai biệt giữa “tri” và “kiến” là nằm ở chỗ này. Thành thật mà nói, ý nghĩa của “tri” và “kiến” vô cùng gần gũi, nhưng vẫn có sự sai biệt vi tế. Xét ở bề ngoài, “Ngũ nhãn” mà trong kinh đã nói, nhục nhãn so với thiên nhãn, thì nhục nhãn hiển nhiên là thô, thiên nhãn thì vi tế hơn. Nếu đem thiên nhãn so sánh với huệ nhãn, thì huệ nhãn thấy được sâu hơn, rộng hơn. Thiên nhãn không bằng huệ nhãn, huệ nhãn không bằng pháp nhãn, pháp nhãn không bằng Phật nhãn, đây chính là xét từ trên sự biểu hiện ra ngoài mà nhìn nhận, nên gọi đó là “Kiến”.